

Hylyt vetävät puoleensa

Maailman merien pohjissa lepää yli kolme miljoonaa hylkyä. Niistä kuuluisin, Titanicin hylky, löydettiin 30 vuotta sitten syyskuun alussa 1985.

**– Maapallo on sininen planeetta. Hylyt ka-
saantuvat tiettyihin
paikkoihin, eivätkä ne
ole hukassa. Ne ovat
odottamassa löytäjiään
ja sopeutuneet veden-
alaiseen ympäristöönsä
muodostaen biologisia
riuttoja, meriarkeologi
Minna Leino valottaa.**

Aarten etsijöitä ja ryöstäjiä hilyissä kiinnostavat kulta ja samppanja, kun taas meriarkeologeja kuttavat eniten sellaiset hylkyt, jotka edustavat ajanjaksoja, joista tiedetään vähän.

– Pronssikaudelta noin 4000–2500 vuotta sitten on löydetty vähän aluksia. Se on outoa, vaikka pronssikausi oli merkittävä ajanjakso merenkäynnissä, Itämeren meriarkeologian professori **Marcus Hjulhammar** kertoo.

Hylkyjen paikannus on tullut helpommaksi parinkymmenen vuoden aikana, sillä kaukokartoituslaitteet, kuten viistokaikuluotaimet, sukellusveneet ja vedenalaiset kameroilla varustetut robotit ovat kehittyneet, samoin kuin sukelluslaitteet. Nykyään myös ihminen voi sukeltaa yli sataan metriin.

– Tällaiset sukellukset ovat tietenkin erittäin vaativia, Museoviraston meriarkeologi **Riikka Alvik** tähdentää.

Hanneke Wrome

Laivuri Hanneke Wromen vuonna 1469 uponnutta alusta etsittiin kiihkeästi Suomessa, sillä se on keskiajan kuuluisin haaksirikko Itämerellä. Omistajansa ja kapteeninsa mukaan Hanneke Wromeksi kutsuttu holk-

kityyppinen alus upposi vuoden 1468 marraskuussa, ja se löydettiin tämän vuoden toukokuussa Suomenlahdelta. Sen kiinnostavuutta lisää korkea ikä.

Laivan lastina oli 10 000 kultaguldenia ja muita kultaesineitä. Laiva oli matkalla Tallinnaan ja purjehti samaa reittiä kuin Estonia.

Flor de La Mar

Yksi kuuluisista löytöretkeilijöiden kadonneista aluksista on jonnekin Sumatran rannikolle vuonna 1511 kadonnut portugalilainen Flor de La Mar. Aluksessa oli mukana Malakan alueelta kaapattuja arvoesineitä sekä Siamin kuninkaalta saatuja lahjoja.

Laiva lähti matkaan kohti Portugalia marraskuussa 1511, mutta joutui kaamean myrskyn armoille ja katkesi kahtia. Kapteeni säilyi hengissä, mutta monta nuorta orjaa ja rikkauksia painui aaltojen syvyyksiin.

Laivaa pidetään yhä yhtenä himoituimmista hilyistä. Malakansalmi on myös edelleen vilkkaasti liikennöity ja tärkeä merireitti, mutta myös erittäin riskialtis.

Resande man

Ruotsissa etsittiin pitkään 1660 uponnutta sotalaivan hylkyä, joka löytyi vuonna 2012. Resande man oli Vasa-laivan jälkeen Ruotsin etsityin hylky. Laiva katosi talvimyrskyssä matkallaan Puolaan. Alus oli täynnä rahaa, kultaa ja jalokiviä.

Mars

Ruotsin meriarkeologeja kohtasi vuonna 2011 onni, kun he löysivät vuonna 1564

uponneen lippulaiva Marsin ohella Svärdetin. Svärdet kuului Marsin ja Vasan tapaan ruotsalaiskuninkaiden laivastojen legendaarisiin aluksiin. Kahden vuosikautta etsityn hyllyn löytymistä lyhyen ajan sisällä pidettiin meriarkeologisena jättipottina. Taistelussa vaurioituneet hylky olivat säilyneet Itämeren pohjassa hyvin, ja ne valottavat osaltaan Itämeren suurimpien meritaitelujen käänteitä.

Antiikin alukset

Minkä tahansa antiikin Kreikan kulttuurin aikaisen aluksen löytäminen kertoi paljon ajastaan. Tutkijat ovat löytäneet lastia näistä aluksista, jotka matkasivat Välimerellä 4700–3500 vuotta sitten, mutta eivät itse aluksia.

– Antiikin ajoilta on monia historiallisia laivatyyppejä, joita ei ole löydetty, koska ne ovat uponneet olosuhteissa, joissa esimerkiksi laivojen puiset rakenteet tuhoutuvat nopeasti, kuten antiikin Kreikan sota-alukset, Alvik sanoo.

Laivat, joilla Australia löydettiin

Arkeologeja kiinnostaa, miten ihmiset asuttivat eteläisen Tyynenmeren kymmeniä tuhansia vuosia sitten. Tiedetään, että he matkasivat tuhansia kilometrejä avomereillä, mutta se ei tapahtunut puuhalolla istuskellen ja meleen. Edes yhden aikakauden aluksen löytäminen auttaisi ymmärtämään, kuinka ihmiset löysivät Australian ja asuttivat sen.

TEKSTIT

JENNA MENDEZ

ZUMAWIRE / MVPHOTOS

Uudenlaista tekniikkaa edustaneen Titanicin piti olla uppoamaton.

Titanic

Maailman kuuluisin hylky on Titanic. Laiva upposi neitsytmatkallaan vuonna 1912, ja hylky löytyi 1.9.1985.

– Titanicin kaltaisista haaksirikoista toivoisi ihmisten oppivan, että merta ei kannata aliarvioida, eikä teknologiaan kannata täysin luottaa, luotettavat säätiötökset ovat edelleen merenkulkijan turva, tutkija Alvik pohtii.

Titanic oli aikansa huipputeknologinen valtava määrä erikoisosaamista. Asiantun-

tijoiden mukaan hylky voisi olla monumentti, jolla kunnioitetaan laivan valmistamiseen osallistuneita ihmisiä sekä rauhoitettu hautapaikka kaikille onnettomuudessa menehtyneille.

– Jälkipolvet antavat merkityksen merionnettomuudelle. Sen vaikutukset kansainväliseen lainsäädäntöön ja meriturvallisuuteen ovat olleet merkittäviä. Olisi tärkeää, ettei hylky nähtäisi vain taloudellisten linssien läpi, vaan ymmärrettäisiin minkälaisista maailman-

kuvaa se aikanaan edusti, meriarkeologi Minna Leino sanoo.

Uutiset kertovat, että Titanic rautakuorineen tuhoutuu muutaman vuosikymmenen kuluttua.

– Kysymys Titanicin säilymisestä on monimutkainen. Metallit, kuten rauta, katoavat, mutta hilyssä on myös muita materiaaleja, jotka ovat paremmin säilyneitä. Sen vuoksi hylky on yhä nähtävissä yli sata vuotta uppoamisen jälkeen, professori Marcus Hjulhammar arvelee.

ZUMAWIRE / MVPHOTOS

Kolumbuksen lippulaivaa Santa María ei ole löydetty.

Santa María

Kolumbus matkasi Amerikkaan vuonna 1492 ja halusi löytää lyhyemmän reitin Euroopasta Aasiaan, mutta saattue löysikin kokonaan uuden mantereen. Santa María oli Kolumbuksen lippulaiva, joka haaksirikkoutui riutalle Haitin edustalla.

Viime vuonna Yhdysvaltalainen tutkimusryhmä uskoi löytäneensä Santa Marian hyllyn, mutta Unescon mukaan kyseessä on uudempi alus. Maailmankartan uudelleen piirtämiseen osallistunut Santa María on siis edelleen löytämättä.

Vrouw Maria

Suomessa kiihkeimmin etsitty hylky lienee vuonna 1771 uponnut Vrouw Maria, jonka etsintäsuunnitelma on tehty ensimmäisen kerran jo 1970-luvun alussa. Se löytyi lopulta **Rauno Koivusaaren** ja **Christi-an Ahlströmin** yhteistyönä vuonna 1999. Alus oli matkalla Pietariin ja sen lastina oli muun muassa taideaineita **Katariina Suurelle**.

JARNO JUUTI

Vrouw Mariasta nostettiin esineistöä kesällä 2012.

WIKIMEDIA COMMONS

Suomalainen sukellusryhmä löysi venäläisen panssarilaiva Palladan 15 vuotta sitten.

Pallada

Ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikaisia aluksia on etsitty innolla, kuten jättimäistä venäläistä panssarilaiva Palladaa, jonka hyllyn sijaintia ei tunnettu vuosikymmeniin. Suomalainen Badewanne-sukellusryhmä löysi

Palladan 15 vuotta sitten Suomenlahdelta.

Aluksen upotti vuonna 1914 saksalainen sukellusvene, ja laiva katkesi ilmeisesti ammusvaraston räjähtäessä.

Vuonna 2013 kävi ilmi, että hylky on ryöstetty ja sieltä on vie-

ty arvokasta tavaraa. Rosvojen on täytynyt hallita sukellus hyvin, sillä asiantuntijoiden mukaan vain taitava ja hyvillä välineillä varustettu sukeltaja pystyy sukeltamaan 60 metrin syvyyteen, jossa Pallada lepää.